

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
माननीय न्यायाधीश श्री सुशीला कार्की
माननीय न्यायाधीश श्री वैद्यनाथ उपाध्याय

आदेश

०७० –WO–०५२४

मुद्दा :- उत्प्रेषण ।

बाँके स्थित आन्तरिक राजश्व कार्यालय, नेपालगञ्जमा प्रमुख कर अधिकृत पदमा कार्यरत विनोद कुमार उपाध्याय.....१ **निवेदक**

विरुद्ध

सामान्य प्रशासन मन्त्रालय.....१
श्री बहुवा समिति, बहुवा समितिको सचिवालय सामान्य प्रशासन मन्त्रालय.....१ **विपक्षी**
लोकसेवा आयोग, अनामनगर.....१

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ३२, १०७(२) बमोजिम पर्न आएको, यसै अदालतको क्षेत्राधिकार भित्रको प्रस्तुत निवेदनको संक्षिप्त तथ्य एवं ठहर यस प्रकार छ :-

म निवेदक २०३९।१।१२ को पत्रबाट रा.प. तृतीय श्रेणी शाखा अधिकृतको पदमा नियुक्ति पाई प्रशासन सेवामा प्रवेश गरी २०५६।५।१० मा रा.प. द्वितीय श्रेणी उपसचिव पदमा बहुवा भई हाल नेपालगञ्ज प्रमुख कर अधिकृतको रुपमा कार्यरत छु । लोकसेवा आयोगबाट नेपाल प्रशासन सेवामा रिक्त रहेको रा.प. प्रथम श्रेणी सहसचिव १४ पद बहुवा प्रयोगको लागि लोकसेवा आयोगको सूचना नं. १२/०७०/७१ बाट सार्वजनिक सूचना प्रकाशित भए अनुसार म समेत ४५ जनाको दरखास्त परेकोमा ४३ जनाको मात्र संभाव्य उम्मेदवार भनी नाम प्रकाशित भएको, सो संभाव्य उम्मेदवारको सूचीमा मेरो नाम समावेश नभएकोले सो को आधार कारण माग्दा सो को जानकारी समेत नदिई २०७०।१०।७ को गोरखापत्रमा बहुवा समितिको मिति २०७०।१०।६ को

निर्णयानुसार भनी १४ जनाको नाम योग्यताक्रम तोकी बहुवाको सिफारिस गरिएको सो योग्यता क्रममा समेत, मेरो नाम समावेश गरिएको छैन । निजामती सेवा ऐन, तथा नियमावलीबमोजिम बहुवाको लागि चाहिने सेवा अवधि, शैक्षिक योग्यता समेत रहेको अवस्थामा मलाई बहुवाको संभाव्य उम्मेदवारबाट मेरो नाम हटाउन मिल्ने हैन । विपक्षीहरूको कार्य तथा निर्णयबाट मलाई नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०६३ को धारा १२(३)(च), १३, १८ समेतको तथा निजामती सेवा ऐन तथा नियमावली र बहुवा समितिको कार्य व्यवस्था निर्देशिका, २०७० समेतद्वारा प्रदत्त हकमा आघात पुगेकोले बहुवा समितिको मिति २०७०।१०।६ को बहुवा सिफारिस निर्णय र २०७०।१०।७ मा गोरखापत्रमा प्रकाशित सार्वजनिक सूचना समेत उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरी कानूनको प्रकृया र कार्यविधि पूरा गरी बहुवाको संभाव्य उम्मेदवारको नामावलीमा म निवेदकको नाम समेत समावेश गरी बहुवाको लागि सिफारिस गर्नु गराउनु भनी परमादेश लगायतका जुनसुकै आदेश जारी गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको निवेदन दावी ।

निवेदन मागबमोजिमको आदेश जारी हुनु नपर्ने कारण भए सो समेत खुलाई १५ दिनभित्र महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय मार्फत लिखित जवाफ पेश गर्नु भनी विपक्षीहरूको नाममा म्याद सूचना पठाउनु । अन्तरिम आदेशको सम्बन्धमा विचार गर्दा मिति २०७०।१०।६ मा गरिएको बहुवा समितिको सिफारिस निर्णय र मिति २०७०।१०।७ को गोरखापत्रमा प्रकाशित सूचना कार्यान्वयन हुन गएमा निवेदकको प्रस्तुत रिट निवेदनको औचित्यमा प्रतिकूल प्रभाव पर्ने र निवेदकको बहुवामा संलग्न हुन नपाए सुविधा सन्तुलनको दृष्टिबाट निवेदकलाई बढि मर्का पर्न सक्ने देखिँदा तत्काल कार्यान्वयन नगर्नु नगराउनु भन्ने अन्तरिम आदेश जारी गर्नु पर्ने देखिएको तर दुवैपक्षको कुरा नसुनी लामो अवधिसम्म अन्तरिम आदेश रही रहेमा अर्को पक्षलाई मर्का पर्न सक्ने देखिँदा दुवैपक्ष राखी सुनुवाई गर्नुपर्ने देखिएकोले मिति २०७०।१०।६ मा गरिएको बहुवा समितिको सिफारिस र २०७०।१०।७ को गोरखापत्रमा प्रकाशित सूचना तत्काल मिति २०७०।१०।२८ सम्म कार्यान्वयन नगर्नु नगराउनु भनी अन्तरिम आदेश जारी गरिदिएको छ । उक्त अन्तरिम आदेशले २०७०।१०।२८ गतेपछि पनि निरन्तरता पाउने हो होइन भन्ने सम्बन्धमा दुवै पक्षलाई राखी छलफल गर्न उपयुक्त देखिएकोले २०७०।१०।२८ को पेशी तोकि छलफलमा उपस्थितिका लागि दुवैपक्षलाई जानकारी जानकारी गराई महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयलाई सो को सूचना दिनु भन्ने समेतको यस अदालतको एक न्यायाधीशको इजलासबाट मिति २०७०।१०।२० मा भएको आदेश ।

बहुवा समितिले गरेको निर्णय उपर कानूनबमोजिम आयोगमा विपक्षी निवेदकको बहुवा उजुरी दर्ता भएको हुँदा आयोगबाट विद्यमान कानूनको अधिनमा रही बहुवा उजुरी उपर गरिने

निर्णयबाटै विपक्षी निवेदकले दावी लिनु भएको विषयको सम्बोधन हुन सक्ने हुँदा वैकल्पिक उपचारको मार्गको प्रयोगलाई पर्खने धैर्यतासम्म निवेदकमा नरहेको देखिन्छ । वैकल्पिक उपचारको मार्ग खुला नै रहनुका साथै निवेदकको मागबमोजिमको आदेश जारी गर्दा बहुवा उजुरी उपर छानबीन गरी निर्णय गर्ने आयोगको कानूनी अधिकार प्रयोजनहीन हुने हुँदा निवेदन खारेज गरी पाऊँ भन्ने समेत व्यहोराको विपक्षी लोकसेवा आयोगको लिखित जवाफ ।

बहुवा सिफारिसमा चित्त नबुझे सिफारिस गरेको मितिले ३५ दिनभित्र लोकसेवा आयोगमा उजुरी दिन सक्ने व्यवस्था भएकोमा विपक्षीले सो को अवलम्बन गरेको अवस्था छैन । बहुवाको सिफारिस भएता पनि सिफारिसको नामावाली प्रकाशित भएको मितिले छत्तिसौं दिन नभई बहुवा भएको श्रेणीको नियुक्तिको लागि योग्य हुँदैन । निवेदक उमेरको कारण २०७०।११।१२ देखि अनिवार्य अवकास हुने तथ्य निजामती किताव खानामा रहेको निजको वैयक्तिक विवरणबाट देखिन्छ । रिट निवेदक बहुवाको लागी सिफारिस भएको खण्डमा पनि नामावली प्रकाशित भएको छत्तिसौं दिन अर्थात् २०७०।११।१३ मा मात्र बहुवा नियुक्तिको लागी योग्य हुनेमा सो भन्दा अगावै २०७०।११।१२ देखि अनिवार्य अवकास प्राप्त गरी बहुवा सिफारिसको प्रयोजननै समाप्त हुने भएकाले निवेदन मागबमोजिमको आदेश जारी हुनु पर्ने हैन । निवेदन खारेज गरी पाऊँ भन्ने समेत व्यहोराको विपक्षी सामान्य प्रशासन मन्त्रालयको लिखित जवाफ ।

कानूनबमोजिम अनिवार्य अवकास हुने मिति बहुवा समितिबाट बहुवाको लागी सिफारिस हुने मितिबाट ३५ दिन अगावै हुने भएमा त्यस्तो कर्मचारीलाई बहुवाको लागी सम्भाव्य उम्मेदवार नबनाउने गरी बहुवा समितिबाट मिति २०६४।११।१४ मा निर्णय समेत भएको रिट निवेदक पनि नेपाल प्रशासन सेवा रा.प. प्रथम श्रेणीको पदमा बहुवाको लागी सिफारिस हुने मिति भन्दा ३५ दिन अगावै उमेरको कारण अनिवार्य अवकास हुने देखिएकोले निवेदकको मागबमोजिमको आदेश जारी गर्नुको औचित्य समेत नहुने भई सो पदमा बहुवा हुन पाउने अर्को संभाव्य उम्मेदवारलाई बहुवा सिफारिस गर्नु पर्ने भएकोले निवेदन खारेज गरी पाऊँ भन्ने समेत व्यहोराको विपक्षी बहुवा समितिको लिखित जवाफ ।

नियम बमोजिम आजको दैनिक मुद्दा पेशी सूचिमा चर्ढि निर्णयार्थ इजलाश समक्ष पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दाको मिसिल संलग्न सम्पूर्ण कागजातहरुको अध्ययन गरी विपक्षीहरुको तर्फबाट विद्वान सहन्यायाधिवक्ता श्री रेवतीराज त्रिपाठीले निवेदकले मिति २०७०।११।१२ देखि लागु हुने गरी अनिवार्य अवकाश पाइसकेको हुँदा निवेदन माग अनुसारको आदेश जारी हुनु पर्ने अवस्था नहुँदा खारेज हुनु पर्छ भनी प्रस्तुत गर्नु भएको बहस जिकिर समेत सुनियो ।

उल्लेखित तथ्य एवं विद्वान सहन्यायाधिवक्ताले प्रस्तुत गर्नु भएको वहस जिकिरको सन्दर्भमा प्रस्तुत निवेदनमा मूलतः निवेदन माग अनुसारको आदेश जारी गर्नु पर्ने नपर्ने के रहेछ सो सम्बन्धमा निर्णय दिनु पर्ने देखियो ।

निर्णय तर्फ विचार गर्दा यसमा निवेदकले लोकसेवा आयोगबाट नेपाल प्रशासन सेवामा रिक्त रहेको रा.प. प्रथम श्रेणी सहसचिव १४ पद मा बहुवाको सिफारिस गर्दा आफुलाई समावेश नगरी गरिएको विपक्षीहरूको कार्य संविधान एवं कानून प्रतिकूल हुँदा २०७०।१०।६ को बहुवा सिफारिस निर्णय र २०७०।१०।७ मा गोरखापत्रमा प्रकाशित सार्वजनिक सूचना समेत उत्प्रेषणको आदेशले बदर गरी पाउँ भनी दावी लिई प्रस्तुत निवेदन गरेको देखिए पनि निवेदकले मिति २०७०।११।१२ देखि लागु हुने गरी अवकाश पाइसकेको भनी विपक्षी तर्फबाट उपस्थित विद्वान सहन्यायाधिवक्ताले वहसको क्रममा इजलाशलाई जानकारी गराई निवेदकको नाउँको निजामती कितावखानाको निवृत्तभरणको अधिकार पत्रको प्रतिलिपि समेत पेश गरेको र उक्त अधिकार पत्रमा निवेदकले मिति २०७०।११।१२ मा अनिवार्य अवकाश समेत प्राप्त गरिसकेको भन्ने देखिएको छ ।

अतः निवेदकले मिति २०७०।११।१२ देखि लागु हुने गरी अनिवार्य अवकाश प्राप्त गरिसकेको भन्ने देखिदा निवेदनको तथ्यभिन्न प्रवेश गरी थप विवेचना गर्नु पर्ने औचित्य नहुँदा प्रस्तुत निवेदन खारेज हुने ठहर्छ । दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार अभिलेख शाखामा बुझाइ दिनु ।

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु ।

न्यायाधीश

इजलास अधिकृत : हरिकृष्ण श्रेष्ठ

कम्प्युटर टाईप गर्ने : मन्दिरा रानाभाट

इति संवत् २०७० साल फागुन २५ गते रोज १ शुभम् .....।